

EIGEN
WAAARDE

&

MEEER
WAAAR

DE

EEN
ANALYSE
VAN DE
POSITIE VAN
CULTUUR &
ERFGOED
IN DE
PROVINCIALE
COALITIE
AKKOORDEN
2015-2019

EIGEN WAAR DE & MEER WAAR DE

VOORWOORD

Woensdag 18 maart 2015 vonden de Provinciale Statenverkiezingen plaats. Op dit moment, vier maanden later, hebben alle provincies coalities gevormd en hun coalitieakkoorden gepresenteerd. Het Erfgoedplatform van Kunsten '92 en de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) maken met deze publicatie eigenwaarde & meerwaarde samen de balans op. Welke rol speelt erfgoed in de provinciale agenda's 2015-2019?

Met samenvattingen en analyses per provincies en een algemene indruk van de inzet van erfgoed in provincies, wordt met deze publicatie inzichtelijk welke thema's bij de coalities op de agenda staan en welke onderwerpen mogelijk aan de aandacht ontsnappen. De coalitieakkoorden zijn nagelezen op de aanwezigheid van cultureel erfgoed in brede zin. Van elke provincie is samengevat hoe cultuureducatie en -participatie, musea, archieven, bibliotheken, monumenten, archeologie en (cultuur) landschap voorkomen in het coalitieakkoord. Waar budgetten voor erfgoed werden genoemd, zijn deze overgenomen.

Doel van deze analyse is om de leden van de FIM en het Erfgoedplatform van Kunsten '92 te informeren over de ambities, visies, doelstellingen en beslissingen van de nieuwe colleges van Gedeputeerde Staten.¹ Onze wens is dat deze inventarisatie onze leden helpt bij het formuleren van hun eigen beleid zodat zij hiermee kunnen voorsorteren op toekomstige ontwikkelingen in het bestuursveld. Tevens hopen wij dat de analyses onze leden aanzet om op provinciaal niveau de vinger aan de pols te houden en waar nodig lobby te voeren om de provinciebesturen op andere gedachten te brengen.

**Kunsten '92
FIM**

¹ Voor de samenvatting en analyse is tevens gebruik gemaakt van al eerdere verschenen analyses van de provinciale akkoorden door **LKCA** en **Platform 31**. Om een compleet beeld te krijgen van provinciaal erfgoedbeleid, raden wij aan de komende jaren niet alleen naar de planvorming te kijken, maar ook naar de uitvoering van beleid, bijvoorbeeld via de **Cultuurindex Nederland** (door de Boekmanstichting en Sociaal Cultureel Planbureau), de **Erfgoedmonitor** (door de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed) en onafhankelijke onderzoeken naar provinciaal beleid.

VOORWOORD

P.03

DEEL A

DE PROVINCIE ALS VERBINDENDE TUSSENLAAG DE HUIDIGE ROL VAN PROVINCIES

P.06

DEEL B

EIGENWAARDE & MEERWAARDE ALGEMENE ANALYSE VAN ERFGOED IN DE PROVINCIALE COALITIEAKKOORDEN

P.10

DEEL C

SAMENVATTING & ANALYSE ERFGOED PER COALITIEAKKOORD

P.14

1	FRIESLAND	P.16
2	GRONINGEN	P.18
3	DRENTHE	P.20
4	OVERIJSEL	P.22
5	GELDERLAND	P.24
6	FLEVOLAND	P.26
7	UTRECHT	P.28
8	NOORD-HOLLAND	P.30
9	ZUID-HOLLAND	P.32
10	NOORD-BRABANT	P.34
11	LIMBURG	P.36
12	ZEELAND	P.38

DE PROVINCIE ALS VERBINDENDE TUSSENLAAG

DE PROVINCIE ALS VERBINDENDE TUSSENLAAG

DE HUIDIGE ROL VAN PROVINCIES

In de publicatie 'De provinciale staat van het cultuurbeleid' (maart 2015) onderzocht Robert van Heuven op verzoek van Kunsten '92 hoe de verschillende provincies cultuurtaken de afgelopen bewindsperiode hebben ingevuld. Hieruit blijkt dat de provincie een belangrijke speler is op het gebied van erfgoed. Niet alleen als uitvoerder van wettelijke taken en verdeler van subsidies voor bijvoorbeeld rijksmonumenten. Ook op het gebied van cultuureducatie, archeologie, musea en immaterieel erfgoed vervult de provincie, als regisseur van bovenregionale samenwerking, een aanjagende rol. Als verbindende partij kan de provincie erfgoed inzetten bij het realiseren van economische en sociale taken.²

DE AUTONOME PROVINCIE

Provincies zijn bijvoorbeeld wettelijk verplicht een archeologisch depot in stand te houden. Daarnaast ondersteunen provincies gemeenten bij taken op het terrein van erfgoed en archeologie. Ook houden zij toezicht op gemeenten op het gebied van monumentenzorg. Op het gebied van cul-

Het Rijk agendeert en faciliteert, gemeenten voeren uit en realiseren concreet cultuuraanbod. Welke taken liggen er voor de tussenliggende bestuurslaag, voor de provincies?

tuureducatie spelen provincies een rol in de tweedelijns ondersteuning, in het bevorderen van de kwaliteit en in de regionale spreiding. Provincies adviseren het rijk wanneer zij nieuwe Rijksmonumenten wil aanwijzen en sinds 2012 zijn provincies verantwoordelijk voor het restaureren en herbestemen van Rijksmonumenten. Naast de wettelijke taken en bestuurlijke afspraken, voeren provincies een autonoom erfgoedbeleid en ontplooiën zelf activiteiten. De provincie kiest zelf in welke rol hij opereert: subsidieverlener, opdrachtgever, partner, stimulator, regisseur, bemiddelaar, ondersteuner, expert, netwerker of fondsenwerver. In praktijk betekent het dat elke provincie deze rol opvat en invult zoals haar zelf goed dunk. Om erfgoed bij alle provincies onder de aandacht te brengen,

publiceerde Kunsten '92 in de aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen van 18 maart 2015 een vijftal concrete en inspirerende aanbevelingen voor provinciale politieke partijen om in te zetten op erfgoed.³

NIEUWE GESPREKSPARTNERS

Het bestuur van de FIM heeft jaarlijks overleg met het Inter Provinciaal Overleg (IPO) waarbij het zaken als centraal inzetten van subsidiegelden, een samenhangend stelsel voor de kwaliteitsborging in de monumentenzorg en goede monitoring van de restauratiebehoeften worden geagendeerd. Met de verdere decentralisatie zal het belang van de provincies alleen maar toenemen de aankomende jaren. Maar ook op provinciaal niveau zal de sector te maken hebben met een 'terugtrekkende overheid'. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed krijgt straks vooral een ondersteunende en faciliterende functie toebedeeld. Kennis en kunde worden door het rijk afgestoten, maar komen niet vanzelfsprekend terecht bij provincies of gemeenten.

De provincies krijgen meer taken, maar meestal niet meer budget. Er wordt straks meer verlangd van de zelfredzaamheid van de cultuur- en erfgoedsector, een trend die de laatste jaren al in gang is gezet. De provincies zien voor zichzelf een rol weggelegd als verbinder en begeleider, niet meer als initiatiefnemer of drager van gewenste maatschappelijke ontwikkelingen. Deze gewijzigde rol zal van invloed zijn op de relatie tussen de provincie en de sector. Van erfgoedorganisaties en -professionals zal verwacht worden dat zij op proactieve wijze het belang van cultureel erfgoed uitdragen en nieuwe partijen hiervan overtuigen. De (provinciale) overheid zal niet vanzelfsprekend meer de enige gesprekspartner of financier zijn van de erfgoedsector.

De erfgoedsector zal moeten doorgaan om zich te verbinden met andere beleidsterreinen om op de politieke agenda te blijven staan. Gelet op de breedte en diversiteit van de erfgoedsector ligt daar een belangrijke rol voor de provincie weggelegd: de gewenste verbindende en begeleidende rol kan men bij uitstek inzetten om tot een evenwichtige verdeling van de lasten én de lasten te komen die gepaard gaan met het behoud van ons cultureel erfgoed. Een zaak waar uiteindelijk elke bewoner of ondernemer van profiteert.

² Meer informatie over wettelijke en bestuurlijke taken zijn te vinden op de websites van **LKCA** en **IPO**.

³ Lees hier meer over de 'schijf van vijf'.

EIGENWAARDE & MEERWAARDE

EIGENWAARDE & MEERWAARDE

ALGEMENE ANALYSE VAN ERFGOED IN DE PROVINCIALE COALITIEAKKOORDEN

Provincies zien erfgoed als inspiratie voor hun beleid. In alle coalitieakkoorden wordt cultureel erfgoed in één adem genoemd met het versterken van de eigen identiteit, als bindmiddel tussen bewoners en beschouwd als onmisbaar voor een aantrekkelijk leefklimaat.

De colleges hebben allen aandacht voor de culturele infrastructuur en geven duidelijke visies over culturele instellingen, cultuurparticipatie en cultuur-educatie. Behalve het betrekken van een breed publiek, benadrukken provincies het belang van het bereiken van een zo groot mogelijk publiek. Hoewel er op kunsten flink wordt bezuinigd bij provincies, wordt erfgoed veelal ontzien.⁴

VERBINDINGEN

De meerwaarde van cultuur en erfgoed wordt veelal uitgedrukt in relatie tot andere beleidsterreinen. De meeste colleges leggen verbanden tussen een goede culturele infrastructuur en het vergroten van de (toeristische) aantrekkelijkheid van de eigen provincie. Landschapsbeheer en ruimte-

Cultuurbeleid, erfgoed- en monumentenzorg behoren volgens alle coalitieakkoorden tot de kerntaken van het provinciale bestuur. Het merendeel van de nieuwe colleges behandelt deze onderwerpen in een eigen paragraaf of hoofdstuk en het onderwerp wordt breed opgevat: van tradities, eigen taal of dialect tot musea, monumenten, archeologie en landschap.

lijke ordening krijgen in de coalitieakkoorden ruim de aandacht, maar worden niet door elk college in verband gebracht met erfgoedontwikkeling. Deze splitsing ziet men ook bij de portefeuillevdeling van de gedeputeerden. Zelden bevinden de thema's cultuur & erfgoed, ruimtelijke ordening, leefomgeving en toerisme zich in één portefeuille. Het gevaar dreigt dat 'erfgoed' overal een beetje bij hoort, maar dat daarvoor een echte voorvechter en pleitbezorger ontbreekt.

UITEENLOPENDE FOCUS

Opvallend is dat de drie noordelijke provincies de nadruk leggen op het immateriële aspect van erfgoed. Friesland wil het 'Fryske eigene' en het gebruik van de Friese taal stimuleren. Ook provincie Groningen zet in op behoud en verspreiding van de 'Grunneger taal'. Drenthe blijft eveneens niet achter: "Bie oes kuj Drents praote" behoort tot de actiepunten die het college voor het culturele domein heeft opgesteld.

De meeste provincies zijn zich bewust van hun erfgoed-iconen en sturen daarbij aan op bovengemeentelijke ontwikkeling. Het nieuwe college in Drenthe verwacht veel van de werelderfgoedstatus van de Koloniën van Weldadigheid. Flevoland wil een nationaal erfgoedpark Batavialand oprichten en ziet potentie in de werelderfgoedstatus van Schokland. Utrecht benadrukt de aanwezigheid van landgoederen, buitenplaatsen en militair erfgoed in haar provincie en heeft UNESCO-werelderfgoednominaties lopen voor

13

de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Romeinse Limes. In Zuid-Holland wordt extra geld vrijgemaakt voor onderhoud aan molens, als belangrijke identiteitsdrager van het landschap. In Zeeland investeert men in de digitale ontsluiting van het eigen erfgoed en stimuleert men nieuwe manieren om de Zeeuwse identiteit beter tastbaar en beleefbaar te maken.

Voorts valt op dat archeologie maar kort wordt aangestipt en slechts genoemd wordt als drager van de regionale identiteit in Flevoland. In het Groningse akkoord is aandacht voor archeologische monumenten, mede vanwege ondergrondse schade door de aardbevingen.

Met thema's als ondernemerschap en burgerparticipatie wordt gezocht mogelijke dreigingen, zoals de financiële krapte en leegstandsopgave, om te zetten naar toeristische en economische kansen. Overijssel en Limburg hebben Europese samenwerkingsverbanden op de agenda staan en betrekken hierin ook de cultuur- en erfgoedsector.

Overijssel en Drenthe stimuleren een actieve rol van burgers door te wijzen op hun traditie van 'naoberschap'. In Groningen wordt economisch rendement van erfgoed een belangrijke pijler onder subsidieverlening. Ook in Noord-Holland worden economische voorwaarden gesteld en in Noord-Brabant wil men met name investeren in haar monumenten als er 'een markt voor is'.

LUSTEN EN LASTEN

Uit de coalitieakkoorden spreekt dus een zelfbewustzijn van de eigen identiteit en de potentie van erfgoed op sociaal, maatschappelijk en economisch vlak. Dat enkele colleges bestaande economische opbrengsten vooral mee te laten spelen in het verdelen van subsidies, is een aandachtspunt. Er moet gewaakt worden dat het erfgoed waar nog geen economische en sociale bedrijvigheid plaatsvindt, over het hoofd wordt gezien. De breedte van erfgoed is zowel haar kracht, als haar zwakte. Met name als provinciebesturen eenzijdig naar de 'harde kant' kijken, en cultuur en erfgoed als financieel onrendabel beschouwen. Recentere onderzoeken tonen het economisch en maatschappelijke nut van erfgoed aan, maar laten ook zien dat de partijen die investeren in erfgoedontwikkeling lang niet altijd de (economische) vruchten ervan plukken. Nu beleidsdoelen steeds meer vanuit economisch nut worden benaderd, is het voor

de cultuur- en erfgoedsector van grote importantie om haar eigen belang te kunnen rechtvaardigen. Hier zijn nieuwe kaders en methodieken voor nodig. Hier is een taak weggelegd voor de provincies om samen met de sector naar nieuwe financieringsstromen en beoordelingscriteria te zoeken. Bij voorkeur levert deze zoektocht financierings- en exploitatiemodellen op waarin de kosten en baten gelijkmatiger verdeeld worden over investerende en profiterende partijen.

⁴ De provincies besteden in 2015 gezamenlijk 23% minder aan cultuur (kunsten, erfgoed en letteren samen) dan in 2011. Van totaal € 328 mln. in 2011 blijft nog € 254 mln per jaar over. Erfgoed wordt ontzien, maar op kunsten wordt gemiddeld 40% bezuinigd. Zie persbericht Berenschot / Boekmanstichting, 13 maart 2015.

- 1 FRIESLAND
- 2 GRONINGEN
- 3 DRENTHE
- 4 OVERIJSEL
- 5 GELDERLAND
- 6 FLEVOLAND
- 7 UTRECHT
- 8 NOORD-HOLLAND
- 9 ZUID-HOLLAND
- 10 NOORD-BRABANT
- 11 LIMBURG
- 12 ZEELAND

- P.16
- P.18
- P.20
- P.22
- P.24
- P.26
- P.28
- P.30
- P.32
- P.34
- P.36
- P.38

INZETTEN VAN REGIONALE IDENTITEIT

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE FRIESLAND

COALITIEAKKOORD MEI ELKENIEN FOAR ELKENIEN

15 mei 2015

“De inzet van de coalitie is verwoord in zes ambities: krachtige gemeenschappen, een toekomstbestendige economie, vanzelfsprekende duurzaamheid, het Fryske eigene, een dynamische omgeving in de mooiste provincie en een modern provinciaal bestuur.”

1

Coalitiepartijen

CDA
VVD
SP
FNP

Zetelverdeling

Sander de Rouwe (CDA)
Sietske Poepjes (CDA)
Klaas Kielstra (VVD)
Michiel Schrier (SP)
Johannes Kramer (FNP)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Johannes Kramer (FNP)

Budget

€ 21,3 miljoen voor
Deltaplan Frysk;
€ 7,5 miljoen in Kulturele
Haadsted 2015;
€ 2,3 miljoen voor nota erfgoed
(monumentenzorg);
extra investering van
€ 1 miljoen in stimulerings-
maatregelen voor
cultuurdeelname

CULTUUR & ERFGOED:

- Fors investeren om Culturele Hoofdstad in 2018 tot een succes te maken en om kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk te houden. Culturele Hoofdstad is zonder twijfel de belangrijkste culturele gebeurtenis van de komende jaren in Friesland. Dit evenement wordt gezien als een breed volksfeest waaraan heel Friesland, jong en oud kan en wil meedoen. Culturele Hoofdstad '18 moet blijvende effecten hebben op het culturele klimaat in Friesland, met name op het gebruik van de Friese Taal en cultuurparticipatie onder de Friezen.
- De Culturele Hoofdstad richt zich op drie blijvende effecten: versterking van de economie; versterking van het Fries en het Frysk eigene; meer kinderen en volwassenen komen in aanraking met cultuur en het culturele veld in Fryslân wordt blijvend versterkt. Een apart hoofdstuk wordt besteedt aan het 'Frysk eigene', de Friese taal en cultuur. Het provinciebestuur wil de deelname aan de Friese cultuur ondersteunen. Belangrijke impuls aan deze ambitie kan gegeven worden tijdens Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018.
- Stimuleringsmaatregel voor muziek-, dans- en toneellessen met als doel dat meer Friezen kunnen deelnemen.
- Het culturele erfgoed restaureren en herbestemmen. Cultuurtoerisme kan gestimuleerd worden door het erfgoed te restaureren en te herbestemmen, zodat het functioneel gebruikt kan worden en toegankelijk blijft voor een breed publiek.
- Alle Friezen krijgen meer gelegenheden om Fries te leren en te spreken, van de kinderopvang tot aan de universiteit.
- Er wordt geen landbouwgrond meer omgezet in natuurgrond.
- Recreatie en toerisme bieden mogelijkheden de leefbaarheid van het platteland te vergroten. Sinds 2010 mag Friesland zich officieel de Mooiste Provincie van Nederland noemen. Maar krimp, vergrijzing en verlies aan werkgelegenheid vormen een bedreiging voor de economische vitaliteit van het en leefbaarheid van het fraaie platteland. Recreatie en toerisme bieden mogelijkheden de negatieve gevolgen hiervan tegen te gaan, beide zorgen voor werk dichtbij.

Culturele Hoofdstad zal extra cultuurtoeristen van binnen- en buitenland naar Friesland trekken. Die trend moet ook na 2018 verstevigd worden. Toeristen die overnachten in de provincie krijgen een gratis OV-Dagkaart.

ANALYSE

Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 zal een belangrijke impuls geven aan de Friese cultuursector en kansen bieden om het cultuurtoerisme te stimuleren. Focus van het provinciale erfgoedbeleid ligt op ondersteuning van de Friese taal en cultuur, met name op het gebied van muziek, dans en toneel. Specifiek beleid met betrekking tot het onderhouden en versterking van het gebouwde erfgoed wordt niet genoemd. Evenmin als doelstellingen voor de instandhouding van cultuurlandschappen. Voor wat betreft erfgoed lijkt de provincie zich voornamelijk in te zetten voor immaterieel erfgoed en (folkloristisch) cultuurparticipatie van de eigen bevolking.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE GRONINGEN

COLLEGEAKKOORD VOL VERTROUWEN. WIE GEEN VERTROUWEN IN ANDEREN STELT, ZAL OOK NIMMER HET VERTROUWEN VAN ANDEREN WINNEN

23 april 2015

“Groningen staat de komende jaren voor zware opgaven, bijvoorbeeld rondom gaswinning en aardbevingen, energietransitie, krimp & leefbaarheid, het versterken van de economie en het terugdringen van werkloosheid. Het college heeft vertrouwen in de kracht van de Groninger samenleving en wil de opgaven samen met alle betrokkenen tot een goed einde brengen.”

2

19

Coalitiepartijen

SP

CDA

D66

ChristenUnie

GroenLinks

Zetelverdeling

Eelco Eikenaar (SP)

Patrick Brouns (CDA)

Fleur Gräper-van

Koolwijk (D66)

Nienke Homan (GroenLinks)

Henk Staghouwer

(ChristenUnie)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Fleur Gräper-van Koolwijk
(D66)

Budget

€ 8,52 miljoen totaal
(cultuur en evenementen,
inclusief een fonds voor
de media: € 1,4 miljoen per
jaar), een erfgoedmonitor
(€ 150.000 per jaar) en een
fulltime archeoloog
(€ 40.000 extra per jaar)

CULTUUR & ERFGOED:

- **Extra investering in cultuur.**
- **Cultuursubsidies moeten eenvoudig en snel zijn aan te vragen.**
- **Fonds voor de media instellen.**
De coalitie vindt dat cultuur voor iedere bewoner toegankelijk moet zijn en streeft naar een cultureel spannende provincie. Een breed en onderscheidend cultuur-aanbod acht men van belang voor het aantrekkelijk blijven als vestigingsplaats en voor het toerisme. Daarom wordt er extra in cultuur geïnvesteerd en moeten cultuursubsidies eenvoudig en snel zijn aan te vragen.
- **Via cultuureducatie kinderen jong met cultuur in aanraking brengen.**
Via cultuureducatie wil men kinderen al jong met cultuur in aanraking brengen. Met dit doel wordt een fonds voor de media ingesteld en wordt er een speciale cultuurcombinatiekaart ontwikkeld.
- **Ontwikkelen van een cultuurcombinatiekaart.**
De speciale cultuurcombinatiekaart biedt kansen voor de erfgoedsector, de behoefte om de streekgebonden identiteit te versterken.
- **Een erfgoedmonitor uitvoeren.**
In de provincie Groningen speelt de recente maatschappelijke verontwaardiging over de schade die aan huizen en gebouwen is toegebracht door de aardgaswinning. Gedeputeerde Staten roepen een speciale dialogtafel in het leven waarmee in een open bestuursstijl met bewoners en betrokkenen wordt gesproken over de gevolgen. Men kijkt hierbij zowel naar de effecten op de bodemgesteldheid als naar de gevolgen bovengronds. Voor monumenten en cultureel erfgoed is er extra aandacht. Om te bepalen hoe de staat van het Groninger erfgoed is, laat de provincie een erfgoedmonitor uitvoeren. Op basis hiervan wil men gaan investeren in het behoud en herbepalen van gezichtsbepalende gebouwen.
- **Extra aandacht voor de Grunneger taal en archeologisch onderzoek.**
Erfgoed zit niet alleen in stenen. Via landschap, taal, gebruiken, tradities en rituelen wordt de Groninger cultuurhistorie geborgd. Het college is van plan extra aandacht te besteden aan de “Grunneger taal”, de wierden en archeologisch onderzoek. Er wordt extra geld beschikbaar gesteld voor het aanstellen van een provinciaal archeoloog.

- **Ontwikkelen en realiseren van een toerismevisie met koppeling landschap, natuur en erfgoed.**

Natuur en landschap zijn kenmerkende karakteristieken van de provincie Groningen. Het college koestert deze karakteristieken en wil dit waar nodig verder versterken met oog voor de omgeving en goed rentmeesterschap. Met het Waddengebied heeft de provincie Groningen een belangrijk werelderfgoed in huis. Een uniek eigendom van de hele wereld, waarvan het van groot belang wordt geacht om het te behouden. De coalitie vindt dat er meer economisch perspectief in de Waddenkust en het Lauwersmeer zit. Bewoners en bezoekers moeten de kans krijgen om van het Wad te genieten, maar er ook een boterham aan kunnen verdienen. Het college laat de mogelijkheid van een slechtweervoorziening onderzoeken, waarin het verhaal van het Wad kan worden verteld.

ANALYSE

Groningers zijn trots op de eigen identiteit. Dat geldt voor hun monumenten, hun historische landschappen, hun “Grunneger taal” en streekgebonden cultuur. Dit erfgoed wil de provincie behouden voor volgende generaties. Groningen heeft als een van de weinige provincies (samen met Drenthe) te maken met nieuwe en actuele schade aan monumenten en ander cultureel erfgoed. Dit wordt veroorzaakt door de aardgaswinning. Een uit te voeren erfgoedmonitor moet een actueel beeld geven van de staat van het gebouwde erfgoed. Ook voor ondergrondse schade is er aandacht. Voor de archeologie is het gunstig dat er een provinciaal archeoloog wordt aangesteld. Net als de provincie Friesland investeert het college extra in het immateriële erfgoed, met name in het gebruik en kennis van de Groninger taal. Voor de gewenste koppeling tussen erfgoed en toerisme ziet het college vooral kansen voor de Waddenkust. De speciale cultuurcombinatiekaart biedt kansen voor de erfgoedsector, eveneens als de behoefte om de streekgebonden identiteit te versterken.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE DRENTHE

COLLEGEAKKOORD DYNAMISCH EN ONDERNEMEND

april 2015

“De coalitie zet in op sociale, economische en fysieke dynamiek en bereikbaarheid van de provincie. Kernkwaliteiten van de provincie zoals landschap, natuur, cultuurhistorie en rust zet de coalitie in om er ook economisch de vruchten van te plukken. Het college wil daarom meer ruimte bieden voor ondernemerschap en flexibeler omgaan met regels.”

3

Coalitiepartijen

CDA
ChristenUnie
PvdA
VVD

Zetelverdeling

Henk Jumelet (CDA)
Tjisse Stelpstra (ChristenUnie)
Ard van der Tuuk (PvdA)
Henk Brink (VVD)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Ard van der Tuuk (PvdA)

Budget (begroting 2015)

€ 10,4 miljoen
voor erfgoed;
€ 3,4 miljoen
voor kunsten

CULTUUR & ERFGOED:

- Een nieuwe cultuuragenda breed met de samenleving vormgeven.
 - Kwalitatief aantrekkelijk (cultuur)aanbod.
 - Mogelijkheden onderzoeken van cultureel ondernemerschap.
 - Minder bureaucratie en ingewikkelde regels bij subsidies.
 - Werken aan een goede spreiding van voorzieningen.
- Het college start direct met een nieuwe cultuuragenda die ondernemerschap prikkelt. Deze agenda wil men breed met de samenleving vormgeven. Cultureel ondernemerschap wordt ondersteund en de mogelijkheden onderzocht. Kernkwaliteiten van de provincie zoals landschap, natuur, cultuurhistorie en rust zet de coalitie in om er ook economisch de vruchten van te plukken. De provincie ziet bedrijvigheid ook als een kernkwaliteit van Drenthe. Het college wil daarom meer ruimte bieden voor ondernemerschap en flexibeler omgaan met regels. Europese en nationale regelgeving is leidend, en de intentie is dat er geen extra Drentse regels aan worden toegevoegd. De Provinciale Omgevingsverordening wordt hier zo nodig op aangepast. Samen met Provinciale Staten gaat de coalitie in kaart brengen welke musea voor Drenthe van toegevoegde waarde zijn en waarop de focus komt te liggen. Deze uitkomsten van dit onderzoek worden meegenomen in de nieuwe cultuuragenda. Omdat het college minder bureaucratie en ingewikkelde regels wil, wordt de Algemene Subsidieverordening aangepast. De Koloniën van Weldadigheid zijn op weg om de status van UNESCO-werelderfgoed te krijgen en om uit te groeien naar een nieuwe parel van Drenthe.
- **Cultuur is van belang voor recreatie- en toerisme.**
 - **Continueren en verruimen evenementenfonds voor sport en cultuur.**
- Sport en cultuur vormen de basis voor dynamiek en verbinding en zijn de katalysator van de economie. Het college continueert en verruimt het evenementenfonds voor sport en cultuur. En aantrekkelijk vestigingsklimaat wordt bereikt door een goede combinatie van cultuur, sport, evenementen en leefomgeving. Dit alles om reuring in Drenthe te creëren. Het college wil van Drenthe fietsprovincie #1 maken. Toerisme wordt daarom verder gestimuleerd.

- **Herstel schade erfgoed door gaswinning.**
- Net als in haar buurprovincie Groningen heeft Drenthe te lijden van schade aan woningen en gebouwen veroorzaakt door de aardgaswinning. Gedeputeerde Staten zal voorzorgsmaatregelen nemen voor de veiligheid van omwonenden en monumentaal erfgoed. Volledig herstel van schade door de veroorzaker is daarbij het uitgangspunt.

ANALYSE

Net als in Groningen speelt in Drenthe de acute bedreiging van schade aan monumentaal erfgoed door de aardgaswinning. Het college zet in op volledig herstel op kosten van de veroorzaker. De provincie Drenthe ziet cultuur zowel als een economische als sociale katalysator. Er wordt fors ingezet op de toeristische kracht van erfgoed, onder andere met de Werelderfgoedstatus van de Koloniën van Weldadigheid. Het beter benutten van het economisch rendement van erfgoed wordt een belangrijke pijler onder subsidieverlening. Deze visie zal ook zijn beslag krijgen in de nieuwe cultuuragenda. Het gevaar dreigt dat alleen erfgoed dat kan zorgen voor economische en sociale 'reuring', in de toekomst kan rekenen op financiële steun van de provincie. De ambitie om van Drenthe (toeristische) fietsprovincie nummer één te maken, biedt mogelijkheden voor herstel en behoud van de Drentse cultuurlandschappen. De erfgoedsector kan voorsorteren op dit beleid door bij herbesteding te kiezen voor functies die deze provinciale ambitie versterken. De erfgoedsector zal moeten toezien dat de voorgestelde versoepeling van de regels voor ondernemers niet leidt tot aantasting van monumentale waarden.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE OVERIJSSSEL

COALITIEAKKOORD OVERIJSSSEL WERKT!

1 mei 2015

“Belangrijke speerpunten zijn het behouden en uitbreiden van de werkgelegenheid; een goede regionale bereikbaarheid over weg, water en spoor; energietransitie en verduurzaming; een goede balans tussen economie en ecologie; en het benutten en stimuleren van sociale en culturele initiatieven vanuit de samenleving.”

4

23

Coalitiepartijen

CDA
VVD
D66
CU

Zetelverdeling

Eddy van Hijum (CDA)
Hester Maij (CDA)
Monique van Haaf (VVD)
Erik Lievers (D66)
Bert Boerman (CU)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Hester Maij (CDA)

Budget

totaal voor cultuur
€ 28 miljoen (bestaande
investerings: € 7 miljoen;
nieuwe investeringen:
€ 21 miljoen)

CULTUUR & ERFGOED:

- Extra investering van €21 miljoen in het culturele en sociale domein.
- Opnemen van beleid ten aanzien van de culturele basisinfrastructuur in volgende cultuurnota.
- Talentontwikkeling en cultuureducatie zijn een wezenlijk onderdeel van cultuurparticipatie.
- Voortzetting van beleid op culturele ondernemerschap om de culturele zelfstandigheid te bevorderen.
'Cultuur en sociaal' is een van aparte hoofdpunten die in het coalitieakkoord behandeld worden, maar cultuur en erfgoed spelen eveneens in andere hoofdpunten een bijrol, hetzij bescheiden. Voor Overijssel is het versterken van de regionale economie erg belangrijk. Binnen het programma 'economie en werkgelegenheid' is dan ook bijzondere aandacht voor de sector recreatie en toerisme vanwege het verwachte aandeel binnen de werkgelegenheid én het vestigingsklimaat. Het college blijft daarom investeren in evenementen en festivals. De nieuwe coalitie gaat verder met het reeds ingezette cultuurbeleid: cultureel ondernemerschap, innovatie en bundeling van krachten worden daarbij genoemd als kernbegrippen. Overijssel wil een vitale en financiële zelfstandigheid van de culturele sector. Talentontwikkeling en cultuureducatie zijn daarbij een wezenlijk onderdeel van cultuurparticipatie: jong geleerd is oud gedaan.
- Behoud en versterking van cultureel erfgoed.
In het akkoord valt verder te lezen dat de coalitie zich inzet voor behoud en versterking van het cultureel erfgoed in brede zin: monumenten, streektaal en bouwkunst. Dit is van belang voor de regionale identiteit en het draagt bij aan de werkgelegenheid. Als extra sociale kwaliteit noemt Overijssel 'noaberschap'. De provincie zet daarom ook in op vrijwilligerswerk en lokale initiatieven voor de eigen leefomgeving.
- Investeren in ruimtelijke kwaliteit van stad én platteland.
Bij de hoofdpunten 'leefomgeving' wil Overijssel investeren in ruimtelijke kwaliteit van stad én platteland; beiden worden als even belangrijk gezien voor de provincie. De provincie wil regionale afstemming en de nadruk verschuiven van nieuwe projectontwikkeling naar ge-

richte transformatie, beheer, renovatie en onderhoud van de bestaande voorraad, waaronder monumenten. Het college trekt extra geld uit (€ 14 miljoen) om verrommeling van de ruimte tegen te gaan en de verstoorde vastgoedmarkt weer in balans te krijgen, met name in binnensteden, op bedrijventerreinen en kantoorlocaties en leegstaande boerderijen.

ANALYSE

Twee trends geven het nieuwe college van Overijssel een pittige opgave: decentralisatie en de matige financiële positie van veel gemeenten. De provincie wil dit probleem ondervangen door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden te stimuleren, en ook zelfs over de grens te kijken naar Duitsland en Europa. De provincie gaat pilots starten om nieuwe vormen van samenwerking te onderzoeken. De cultuur- en erfgoedsector heeft er alle belang bij om aansluiting te zoeken bij deze pilots en experimenten. Zoals bijvoorbeeld bij de pilots en studies naar effectief ruimtegebruik en betere matching tussen vraag en aanbod op de vastgoedmarkt, waarbij de focus ligt bij transformeren, beheer en renovatie en de aanpak van leegstand in de binnenstad. Via het 'Noaberfonds' wil de provincie participatie en zelforganiserend vermogen stimuleren, met name op gemeente- en thema-overschrijdende projecten. Voor de erfgoedsector liggen er kansen om aansluiting te zoeken bij lokale (bottom-up) initiatieven die de eigen leefomgeving verbeteren.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE GELDERLAND

COALITIEAKKOORD RUIMTE VOOR GELDERLAND

20 april 2015

“De rol van de overheid is de laatste jaren sterk veranderd. Ze staat niet meer boven maar naast mensen. De provincie wil binnen haar kerntaken dat Gelderlanders de snelle maatschappelijke veranderingen bij kunnen houden en daardoor waar mogelijk mee kunnen doen en mee kunnen blijven doen. Dat betekent dus maatwerk en geen Gelderse eenheidsworst.”

5

25

Coalitiepartijen

VVD
CDA
D66
PvdA

Zetelverdeling

Jan Markink (VVD)
Conny Bieze (VVD)
Jan Jacob van Dijk (CDA)
Bea Schouten (CDA)
Michiel Scheffer (D66)
Josan Meijers (PvdA)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Josan Meijers (PvdA)

Budget cultuur

investering van
€ 20 miljoen,
specificatie erfgoed
onbekend

CULTUUR & ERFGOED:

- Het culturele aanbod moet vraaggestuurd en gericht zijn op het vergroten van publieksbereik met de nadruk op nieuw publiek.
- Inzetten op culturele innovatie en cultureel ondernemerschap. Cultuur, cultuurhistorie en cultureel erfgoed is door het Rijk gedecentraliseerd en daarmee een provinciale kerntaak geworden. Gelderland is een provincie met een rijke cultuurhistorie. Daarnaast presteren onze top culturele instellingen op uitzonderlijk hoog niveau. Tezamen met de vele kleine cultuurgezelschappen vertegenwoordigen zij een enorme maatschappelijke en economische waarde. Het college is voor een vraaggestuurd cultureel aanbod, gericht op het vergroten van publieksbereik met nadruk op nieuw publiek.
- Verbinding van de basisinfrastructuur met educatie en overige cultuuruitingen in de samenleving wordt gestimuleerd.
- Talentontwikkeling en toegankelijk-

heid van cultuur voor de jeugd is een prioriteit

- **Prioriteit van provinciale subsidieverlening ligt bij de BIS-instellingen.**

De prioriteit van provinciale subsidieverlening ligt bij instellingen die wettelijke taken uitvoeren en bij instellingen die door het Rijk aangemerkt zijn als onderdeel van de Landelijke Culturele Basisinfrastructuur (BIS-instellingen). Verbinding van de basisinfrastructuur met educatie en overige cultuuruitingen in de samenleving wordt gestimuleerd. De culturele visie en bijdragen van gemeenten zijn hiervoor een belangrijke voorwaarde.

- **Met gemeenten in gesprek over het cultuurbeleid in de komende jaren**
- **Verfijning en vereenvoudiging van het tendersysteem.**

De provincie werkt aan verfijning en vereenvoudiging van het subsidie-tendersysteem. Kleinere organisaties moeten ook in aanmerking kunnen komen voor subsidie. Om in 2016 het cultuurbeleid voortvarend voort te zetten worden middelen voor een nieuwe ronde aanvragen in 2016 toegevoegd. In de tweede helft van 2015 wordt de volgende tender opengesteld.

- **Onderhoud en restauratie van cultuurhistorisch vastgoed blijven aandacht vragen.**

Erfgoed draagt sterk bij aan de recreatieve en toeristische kracht van Gelderland. Met subsidies en revolverende fondsen is geïnvesteerd in het onderhoud van erfgoed. Door deze investeringen heeft de bouwsector een extra impuls gekregen. Ook in de komende periode blijft onderhoud en restauratie van cultuurhistorisch vastgoed aandacht vragen. Van belang hierbij is dat mogelijkheden voor toekomstig gebruik in beeld komen. Leegstand moet worden voorkomen. Beeldbepalende historische panden verdienen het om ervaren te worden.

- **Met partners en particulieren natuur realiseren en inrichten.**

Sinds 2012 is natuur gedecentraliseerd van het Rijk naar de provincies. Daarmee is het een van de kerntaken van de provincie geworden. Tot aan 2019 zal de provincie jaarlijks 150 hectare nieuwe natuur realiseren en 400 hectare per jaar inrichten. Daartoe wil ze vooral partners in staat stellen deze doelen te bereiken. Dat kunnen boeren, agrarische natuurverenigingen, terreinbeherende organisaties, particulieren, landgoedeigenaren, vrijwill-

ligers en burgerinitiatieven zijn. Juist door hen verantwoordelijkheid te geven wordt het draagvlak voor natuur vergroot.

Natuur heeft daarnaast een grote economische waarde voor onder andere recreatie en toerisme. Het college wil het 'bevrijdingstoerisme' stimuleren en Gelderland op de kaart zetten als het Normandië van Nederland. Door goede samenwerking tussen gemeenten en universiteit, bedrijfsleven, musea, onderwijs en provincie zal dit verder worden ontwikkeld.

ANALYSE

Provincie Gelderland wil de energie in de samenleving beter benutten, via nieuwe maatschappelijke verbanden en burgerinitiatieven. Dit zogenaamde 'modern naoberschap' wordt een speerpunt in veel beleidsdoelstellingen en komt o.a. tot uitdrukking in de nieuwe omgevingsagenda met haar gebiedsopgaven. De provincie verwacht dat bewoners en organisaties zelf hun verantwoordelijkheid nemen en met initiatieven komen. De provincie helpt daarbij, binnen haar kerntaken. Thema's en ambities worden geconcretiseerd door 'vliegwielpjecten'. Door initiatief en lobby kan cultureel erfgoed zich stevig positioneren in deze projecten. De kwalitatief hoge leefbaarheid van het Gelderse platteland staat door demografische ontwikkelingen onder druk. Koppeling van de instandhouding van monumenten met diverse woonagenda's (*Steen-goed Benutten*) waaronder bijvoorbeeld levensloopbestendig wonen, biedt mogelijkheid voor de herbestemming van agrarisch vastgoed of de transformatie van binnenstedelijke woningvoorraad.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE FLEVOLAND

COALITIEAKKOORD FLEVOLAND: INNOVATIEF EN ONDERNEMEND

13 mei 2015

“De komende vier jaar zal er veel aandacht zijn voor de verbreding van de Flevolandse economie en wordt er ingezet op versterking van het MKB en de logistieke sector in combinatie met de havenontwikkelingen. Daarnaast zullen recreatie, toerisme en natuur samen met gebiedspromotie een impuls aan de economie moeten geven. Er komt een speciaal fonds Leefbaarheid landelijk gebied voor de financiering van projecten die voortvloeiën uit de Agenda Vitaal Platteland.”

6

27

Coalitiepartijen

VVD
CDA
D66
SP

Zetelverdeling

Jaap Lodders (VVD)
Jan- Nico Appelman (CDA)
Arie Stuivenberg (SP)
Michiel Rijsbergman (D66)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Michiel Rijsbergman (D66)

Budget cultuur

€ 250.000 incidenteel
+ PM-posten Batavialand
en Europese spelen,
specificatie erfgoed
onbekend

CULTUUR & ERFGOED:

- **100.000 euro is gereserveerd voor de 100 jaar viering van de Zuiderzeewet.** Op 14 juni 2018 is het 100 jaar geleden dat de Zuiderzeewet van kracht werd. Deze wet legde de basis voor Flevoland. Dat gaat gevierd worden en daarmee wordt een mooie kans benut om uit te dragen wat Flevoland te bieden heeft. Hiervoor reserveert het college 0,1 miljoen euro uit eenmalige middelen.
- **Eenmalig investering in Batavialand op voorwaarde van een sluitend bedrijfsplan.** Het college blijft bereid eenmalig te investeren in Batavialand op voorwaarde dat er een sluitend bedrijfsplan ligt voor de exploitatie zonder dat er sprake is van structurele verhoging van de provinciale bijdrage. Het college is van mening dat Batavialand met de juiste uitstraling kan uitgroeien tot een nationaal erfgoed park dat meer bezoekers kan gaan trekken dan het aantal (70.000) dat de samenstellende organisaties achter Batavialand nu gezamenlijk trekken (dat zijn het Nieuw Land Erfgoedcentrum, de Bataviawerf en het onderdeel scheepsarcheologie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed).

- **Aanvullend een eenmalig budget van 150.000 euro voor de toeristische en recreatieve benutting van Flevolandse monumenten.**
- **Subsidiebeleid voor de podiumkunsten wordt ongewijzigd voortgezet waarbij alleen subsidie beschikbaar is met gemeentelijke of particuliere cofinanciering.**
- **Fonds voor landschapskunst (de reserve grootschalige kunstprojecten) blijft in stand voor onderhoud en beheer van de zeven landschapskunstwerken.**

Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de doelstelling dat Flevoland een provincie is waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Het college wil de rijkdom van de Flevolandse cultuur benutten voor de versterking van de gebiedspromotie en de vrijetijdseconomie. Vooral voor het cultureel erfgoed en landschapskunst ziet men kansen voor het beter benutten van het aanwezige aanbod. Want de vrijetijdseconomie is een niet te onderschatten banenmotor. De kracht ervan kan flink worden versterkt door een intensievere kruisbestuiving tussen ruimte en natuur, landschapskunst, cultuur, sport en archeologie. Men ziet zowel voor dag- als voor verblijfsrecreatie kansen voor promotie van Flevoland als toeristisch-recreatief merk met voorbeelden als een Flevokunstroute, Flevonatuurroute, een landschapskunstroute en nog veel meer. Dat vraagt om strategische gebiedspromotie en versterking van toerisme en recreatie. Daarvoor maakt het college geld vrij (0,25 miljoen euro per jaar plus eenmalig 0,25 miljoen euro) en laat het onderzoeken hoe ondernemers en inwoners kunnen worden ingezet als ambassadeur voor Flevoland.

Het college koestert de status van Schokland als Werelderfgoed. Men ziet ook daar mogelijkheden om Flevoland te versterken als toeristisch-recreatief 'merk', net als bij het nationaal park Oostvaardersplassen en Batavialand. Vanuit het programma Nieuwe Natuur investeert het college in de samenwerking rondom Schokland.

Daarnaast constateert het college dat meer gemeenten ervoor kiezen gemeentelijke monumenten aan te wijzen. Het college haakt hierop aan door een eenmalig budget beschikbaar te stellen van 0,15 miljoen euro voor de toeristische en recreatieve benutting van Flevolandse

monumenten, in aanvulling op het budget dat reeds voor Noordelijk Flevoland beschikbaar is.

- **Een integrale omgevingsvisie opstellen voor de hele provincie.** Daarin schetst het een langetermijnvisie voor Flevoland en de doelen en prioriteiten voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling. Dat doet de provincie niet alleen. Het college kiest voor uitnodigingsplanologie en voor een eigentijdse en innovatieve aanpak om de Omgevingsvisie samen tot stand te brengen en uit te voeren. Het natuurbeheer moet binnen de huidige budgetten worden gerealiseerd. Voor het beheer van natuur kan het wenselijk zijn om inkomsten te genereren uit economische activiteiten op het gebied van toerisme en recreatie. Het college zet zich in voor behoud van de kwaliteit van het landschap en wil bepaalde landschapselementen voor het karakter van Flevoland beschermen, zonder afbreuk te doen aan onze doelstelling de regeldruk te verminderen.

ANALYSE

Het provinciebestuur hangt het cultuur- en erfgoedbeleid op aan een beperkt aantal monumenten en locaties die vooral vanuit een toeristisch en recreatief oogpunt aantrekkelijk zijn om in te investeren. Men heeft de ambitie om met de versterking van Batavialand een nationaal erfgoedpark binnen de eigen grenzen op te richten. Ook Schokland heeft als UNESCO-Werelderfgoed de potentie om het Flevolandse cultuurlandschap als recreatiegebied onder de aandacht te brengen. De provincie lijkt zich hiermee vooral op 'quick wins' te richten en dreigt de diversiteit in het eigen erfgoed uit het oog te verliezen, zoals maritieme archeologie of de interessante sociaal-culturele geschiedenis. Het college wil landschapskunst naar de provincie halen en investeert in de herdenking van de Zuiderzeewet in 2018. Dit zijn bij uitstek twee concrete plannen waar de erfgoedsector slim op kan aanhaken. Voor erfgoed- en monumentenorganisaties is het uiteraard van belang om mee te doen aan de uitnodigingsplanologie voor de samenstelling van een integrale omgevingsvisie zodat het gebouwde erfgoed een (stevigere) plek krijgt in beleidskaders.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE UTRECHT

COALITIEAKKOORD IN VERBINDING!

30 april 2015

“Het gaat de provincie Utrecht economisch voor de wind. Voor de tweede keer is de provincie aangemerkt als de meest competitieve regio van Europa. Erfgoed en cultuur zijn belangrijke pijlers. Zij dragen bij aan verbinding tussen mensen, aan (inter)nationale naamsbekendheid van de provincie en aan werkgelegenheid. Daarom wil de coalitie een waardevolle culturele omgeving behouden en versterken, zorgen voor goed onderhouden en beleefbaar erfgoed en een hoogwaardige culturele basisinfrastructuur ontwikkelen.”

7

Coalitiepartijen

VVD

D66

CDA

GroenLinks

Zetelverdeling

Jacqueline

Verbeek-Nijhof (VVD)

Pim van den Berg (D66)

Bart Krol (CDA)

Mariette Pennarts

(GroenLinks)

Portefeuillehouder

cultuur & erfgoed

Mariette Pennarts

(GroenLinks)

Budget cultuur

€ 7,46 miljoen (jaarlijks

€ 1,865 miljoen;

incidenteel € 6 miljoen,

waarvan € 4 miljoen

voor de NHW)

CULTUUR & ERFGOED:

- Voortzetten van de cultuur- en kunsteducatie voor de jeugd.
- Bijdragen aan grote en kleine festivals met een (inter)nationale betekenis.
De cultuur- en kunsteducatie voor de jeugd wordt onverminderd voortgezet. Kansen om aan te sluiten bij lokale initiatieven worden nog meer benut. Hiermee geeft het college ook invulling aan de afspraak met het rijk en de gemeenten om de inzet voor cultuureducatie tot en met 2023 te handhaven. Het in de Nota Festivalbeleid vastgelegde beleid wordt verlengd ook na 2016. De coalitie blijft bijdragen aan grote en kleine festivals met een (inter)nationale betekenis.
- Inzetten op cultureel ondernemerschap door een netwerkaanpak met alle betrokken partijen vanuit cultuur en erfgoed, bedrijfsleven en overheid. De coalitie ziet goede kansen voor het

versterken van het cultuuraanbod én tegelijk van de economie, vooral het MKB. Regels die cultureel ondernemerschap belemmeren moeten worden voorkomen. Met deze inzet wil de provincie haar erfgoed aantrekkelijker en bekender maken voor inwoners en toeristen uit binnen- en buitenland. Ook zet het nieuwe bestuur in op publieksontsluiting van belangrijke archeologische vindplaatsen. Hiervoor gaat men de ontwikkelde digitale publiekstoepassing van het Provinciaal Archeologisch Depot verder vullen.

- Voortzetten aanpak met cultuurpacten met gemeenten.

De aanpak met cultuurpacten met gemeenten zet het college ook in deze bestuursperiode voort. Deze cultuurpacten dragen bij aan toekomstbestendige bibliotheken en aan behoud en beleefbaarheid van erfgoed.

- Herstel, behoud en vooral ook beleefbaarheid van het erfgoed in de provincie.

Het beleid richt zich hierbij zowel op gebouwen als op structuren en met name op landgoederen en buitenplaatsen en het militair erfgoed. Het fonds Erfgoedparels, waarin de provincie Utrecht de rijksbijdrage aan restauratie van rijksbeschermden monumenten verdubbelt, wordt door de coalitie voortgezet. Het college bekijkt de mogelijkheid om middelen beschikbaar te stellen voor een aantal urgente gevallen buiten deze categorie, zoals oude kerken en industrieel erfgoed.

Het voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) vastgestelde koersdocument 2015-2020 wordt gecontinueerd. Het nominatiedossier van de NHW en de Romeinse Limes als UNESCO-werelderfgoed wordt samen met andere betrokken overheden verder uitgewerkt. In deze bestuursperiode wordt tevens het programma voor de Grebbelinie afgerond.

- Aandacht voor hergebruik en transformatie in ruimtelijk beleid is.

De coalitie zet nog sterker dan de afgelopen periode in op hergebruik en transformatie. In deze coalitieperiode stelt de provincie ook de eerste Omgevingsvisie op. De provincie komt met een eigen 'Laan van de Leefomgeving', waarvoor de eigen digitale omgeving wordt aangepast. Binnen het Uitvoeringsprogramma Agenda Vitaal Platteland is cultureel erfgoed een van de hoofdthema's.

ANALYSE

Landgoederen, buitenplaatsen en militair erfgoed krijgen de volle aandacht van het provinciebestuur als het om investeringen in de erfgoedsector gaat. Daarnaast blijven voor urgente gevallen middelen beschikbaar voor oude kerken en industrieel erfgoed. Net als de meeste andere provincies wil het provinciebestuur cultureel ondernemerschap stimuleren. Utrecht doet dit door middel van een netwerkaanpak met alle betrokken partijen vanuit cultuur en erfgoed, bedrijfsleven en overheid. De coalitie ziet goede kansen voor het versterken van het cultuuraanbod én tegelijk van de economie, vooral voor het midden- en kleinbedrijf. Projecten die het publieksbereik vergroten, met name via internet en andere digitale toepassingen, hebben de voorkeur van de coalitie. Zo wordt de digitale publiekstoepassing van het Provinciaal Archeologisch Depot verder ingevuld. De UNESCO-werelderfgoed nominatiedossiers voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Romeinse Limes leveren een impuls voor de (lokale) erfgoedsector. De NHW en Limes bieden immers goede kansen voor erfgoedbehoud in combinatie met exploitatie door ondernemingen. Ook hier is het zaak om het belang en de waarde van de sector te koppelen aan overstijgende doelen, zoals een aantrekkelijker vestigingsklimaat en vergroting van de naamsbekendheid van de regio.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE NOORD-HOLLAND

COALITIEAKKOORD RUIMTE VOOR GROEI

mei 2015

De coalitie vindt cultuurhistorie en toegankelijkheid van het culturele aanbod belangrijk voor de leefbaarheid en identiteit van Noord-Holland. Daarbij gaat het niet alleen om de inwoners maar om het toerisme en de economische ontwikkelingen. De coalitie blijft zich inzetten om cultuur, economie en toerisme aan elkaar te koppelen.”

8

Coalitiepartijen

VVD
D66
PvdA
CDA

Zetelverdeling

Elisabeth Post (VVD)
Cees Loggen (VVD)
Joke Geldhof (D66)
Ralph de Vries (D66)
Tjeerd Talsma (PvdA)
Jaap Bond (CDA)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Ralph de Vries (D66)

Budget Cultuur en Erfgoed:

€ 6.840.000 (waarvan
€ 4 miljoen voor
herbestemmingsimpuls
erfgoed; € 1.650.000 voor
Cultuureducatie; €600.000
erfgoed en archeologie;
300.00 regionale
beeldverhalen)

CULTUUR & ERFGOED:

- Geen subsidie meer voor een aantal culturele instellingen.
- Cultuur moet een reguliere economische activiteit worden.
- De Cultuurcompagnie moet volledig zelfstandig worden.
- Het programma Cultuureducatie met kwaliteit behoudt provinciale subsidie. Eventuele subsidies moeten gericht zijn op een groot maatschappelijk 'multiplier-effect'. De activiteiten worden verbonden met het bedrijfsleven en het onderwijs, zodat cultuur ook een reguliere economische activiteit wordt. Hierdoor blijft werkgelegenheid in stand. De bijdrage aan het programma Cultuureducatie met kwaliteit wordt voortgezet. De coalitie zet in op versterking van de identiteit van (kust-) plaatsen, en investeringen in recreatiegebieden, natuur

en monumenten. De ontwikkeling van regionale beeldverhalen, cultuureducatie en archeologie zijn onderdelen van het cultuurbeleid.

- **Steun voor de Stelling van Amsterdam.** De coalitie hecht grote waarde aan de bijzondere karakteristieken van het Noord-Hollands landschap, zoals de Westfriese Omringdijk, en de UNESCO-werelderfgoederen de Stelling van Amsterdam en de Beemster. Ten aanzien van de Stelling van Amsterdam ziet zij een speciale verantwoordelijkheid. Vanuit de gedachte: 'behoud door ontwikkeling' wil het college forteigenaren blijven ondersteunen in hun zoektocht naar een verantwoorde (economische) ontwikkeling.
- **Indien voldoende draagvlak: ondersteuning regionale beeldverhalen en herbestemmingsprojecten.** Met regionale beeldverhalen zet de provincie zich in om regio's bewust te maken van hun eigenheid om dit economisch beter te benutten. Daarnaast ondersteunt het college de culturele en toeristische sector om de regionale identiteit in te zetten bij de ontwikkeling van productmarktcombinaties en een aanbod te creëren dat aansluit bij de (ruimtelijke) kwaliteit van een gebied. Het college is voornemens om ook anderszins het behoud van cultuurhistorische gebouwen te ondersteunen. Indien hier voldoende draagvlak voor is, tot uiting komend in bijdragen van derden (zoals gemeenten), is de provincie bereid cofinanciering te verstrekken. De coalitie richt een fonds op om een impuls te geven aan waardevolle herbestemming van monumenten.
- **De huidige provinciale visiedocumenten op het gebied van water, verkeer en vervoer, wonen, milieu, natuur, landschap en cultuur worden vervangen door één provinciale Omgevingsvisie.** De provincie beschermt en ontwikkelt Natura2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland (voormalige Ecologische Hoofdstructuur), cultuurlandschappen, recreatiegebieden en groene bufferzones. De gelden voor vrijwilligers in het landelijk gebied maken structureel deel uit van het groene budget. Er wordt onderzocht in hoeverre de terreinbeherende organisaties voor moeilijk te beheren (versnipperde) gebieden in aanmerking kunnen komen voor aanvullende subsidie.

ANALYSE

De provincie Noord-Holland zet, nog meer dan de vorige bestuursperiode, in op het economisch benutten van erfgoed. De provincie ziet haar cultureel erfgoed vooral als instrument om het toerisme te versterken en het woonklimaat te verbeteren. Waar mogelijk ondersteunt de provincie dit met financiële middelen. Om in aanmerking te komen voor provinciale ondersteuning lijkt het derhalve voor erfgoedprojecten noodzakelijk om op tenminste aan één van deze twee doelstellingen een bijdrage te leveren. Ook het project Regionale Beeldverhalen waarmee de provincie regionale identiteit wil versterken is opgetuigd om toerisme en erfgoed via markt-productcombinaties aan elkaar te verbinden. Ondanks de oprichting van een 'herbestemmingsfonds' lijkt economisch minder makkelijk te benutten erfgoed het onderspit te gaan delven. Primair lijkt de provincie vooral te kijken naar de economische en toeristische waarden van erfgoed. Is er straks nog wel oog voor cultuurmonumenten waarvan de intrinsieke en cultuurhistorische waarden vooral van belang zijn? De voorgenomen bezuinigingen op Landschap Noord-Holland zetten het landschap en natuurbehoud erg onder druk. Verzelfstandiging van een aantal andere instellingen op het snijvlak van cultuur, erfgoed en educatie zullen leiden tot nog meer marktgericht denken in deze sectoren.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE ZUID-HOLLAND

COALITIEAKKOORD ZUID-HOLLAND: SLIMMER, SCHONER EN STERKER

mei 2015

“Bij de uitoefening van haar kerntaken wil het nieuwe provinciebestuur projecten vooral in samenwerking met andere belanghebbenden gaan uitvoeren. Het provinciaal belang bepaalt de provinciale bijdrage. Het provinciaal bestuur ondersteunt vooral brede programma's die meerdere samenhangende doelen bereiken, zoals natuurontwikkeling, behoud van het landschap, erfgoed en recreatie.”

9

33

Coalitiepartijen

VVD
D66
CDA
SP

Zetelverdeling

Rogier van der Sander (VVD)
Floor Vermeulen (VVD)
Han Weber (D66)
Adri Bom-Lemstra (CDA)
Rik Janssen (SP)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Rik Janssen (SP)

Budget

behoud erfgoedlijnen
(€ 8 miljoen); intensivering
cultureel erfgoed
(€ 6 miljoen); behoud
culturele basisvoorziening
(onbekend bedrag)

CULTUUR & ERFGOED:

– **Waarborgen huidige culturele basisvoorziening.**

In deze bestuursperiode blijft ook de provinciale bijdrage aan deze voorziening gelijk. Bij de uitvoering van de wettelijke taak op het gebied van archeologie wil het college een betere presentatie en toegankelijkheid van de in provinciaal beheer toevertrouwde vondsten.

– **Succesvolle erfgoedbeleid voortzetten: opnieuw middelen beschikbaar voor de erfgoedlijnen (totaal incidenteel € 8 miljoen).**

Het college beschouwt het Zuid-Hollands erfgoed als goud en wil het unieke culturele erfgoed in de provincie behouden, beleefbaar en toegankelijk maken. Daarom wordt het succesvolle erfgoedbeleid voortgezet en worden opnieuw middelen beschikbaar gesteld voor de erfgoedlijnen (totaal incidenteel € 8 miljoen). Daarnaast wil de coalitie het bredere verhaal van de Zuid-Hollandse geschiedenis nog beter vertellen en beleefbaar maken.

– **Er wordt aansluiting gezocht bij de restauratiebehoefte.**

Bij restauratie-opgaven en herbestemming stimuleert de provincie koppeling met eigentijdse functies van nieuwe economische dragers. Het college draagt actief bij aan het belang dat de molens in Zuid-Holland hebben als drager van het landschap en zorgen dat onderhoud gewaarborgd is.

– **Een investering van incidenteel € 6 miljoen.**

Met als doel: de Zuid-Hollandse geschiedenis nog beter te vertellen en beleefbaar te maken; een betere presentatie en toegankelijkheid archeologische vondsten; en het onderhoud van molens te waarborgen.

– **Aandacht voor diversiteit en kwaliteit van het landschap.**

De combinatie van het kenmerkende kust-, veenweide- en rivierdeltalandschap maakt Zuid-Holland uniek. Maar het landschap en de biodiversiteit staan onder druk door een groeiend aantal inwoners, ruimtelijke ontwikkeling en klimaatverandering. Over de toekomst van het Groene Hart gaat het college een nieuwe samenhangende visie opstellen. Dat doet het samen met de regio en de provincies Noord-Holland en Utrecht. Kavelruil en herverkaveling in de veenweidegebieden richten zich primair op

de organisatie van het eigenaarschap, niet op aanpassing van het karakteristieke slagenlandschap.

ANALYSE

Cofinanciering en koppeling met andere doelen zijn de sleutelwoorden voor het nieuwe provinciaal bestuur als het gaat om investeringen in het cultuur- en erfgoedbeleid. Het college maakt in deze bestuursperiode extra geld vrij voor het onderhoud aan molens, als belangrijke identiteitsdrager van het Zuid-Hollandse landschap. Met dit beleid is de erfgoedsector erbij gebaat om allianties aan te gaan met andere maatschappelijke doelstellingen en organisaties. De erfgoedsector zal haar plaats en belang in deze bredere programma's moeten veiligstellen. De ontwikkeling van een nieuwe visie op het Groene Hart in samenwerking met Noord-Holland en Utrecht is zo'n moment waarop het belang van cultureel erfgoed gekoppeld kan worden aan samenhangende doelen, zoals natuurontwikkeling, recreatie en infrastructuur.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE NOORD-BRABANT

BESTUURSAKKOORD BEWEGING IN BRABANT

mei 2015

“Brabant kenmerkt zich door een fijnmazig en aantrekkelijk mozaïek van stad en platteland.

Deze ‘mozaïekmetropool’ heeft te kampen met een mix van krimp en groei. Het college wil het bestaande samenwerkingsverband Brabant-Stad verstevigen om zo complementariteit tussen gemeenten onderling en tussen stedelijke regio’s te versterken in de aanpak van ruimtelijke ontwikkelingen.”

10

Coalitiepartijen

VVD
SP
D66
PvdA

Zetelverdeling

Bert Pauli (VVD)
AnneMarie Spierings (D66)
Erik van Merrienboer (PvdA)
Christophe van der Maat (VVD)
Henri Swinkels (SP)
Johan van den Hout (SP)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Henri Swinkels (SP)

Budget

€ 20 miljoen investering;
€ 5 miljoen structureel

CULTUUR & ERFGOED:

- **Scherpe keuzes in investeren culturele voorzieningen.**
- **De provincie bezint zich op de relatie met de provinciale steuninstellingen.**
- **Een stevige (lobby)agenda richting het Rijk.**

Culturele voorzieningen bepalen in belangrijke mate de identiteit en eigenheid van Brabant, ook in internationaal perspectief. De komende periode zet het college in op een Brabant dat bruist in cultureel opzicht. De provincie wil op een vernieuwende manier blijven investeren in kunst, cultuur en in cultureel erfgoed. Daarbij wordt gezocht naar slimme verbindingen tussen cultuur, economie, technologie en onze onderwijs- en kennisinstellingen.

- Deze bestuursperiode gaat het college na hoe het werken met de provinciale steuninstellingen in de toekomst vorm moet krijgen, op welke manier men via deze instellingen maximale waarde kunnen toevoegen aan het culturele en maatschappelijk netwerk van Brabant, welke taak hierin voor de provincie is weggelegd en waar de samenwerking anders of mogelijk effectiever kan. Tegelijk gaat de provincie in nauwe samenwerking met de Brabantse cultuursector en Brabantse steden zich sterk maken voor een stevige (lobby)agenda richting het Rijk om meer financiële middelen uit de landelijke basisinfrastructuur en cultuurfondsen los te krijgen.
- **Jongeren en jonge talenten aan Brabant binden door o.a. game- en dance-initiatieven te ondersteunen.**
- **Pilot gratis museumbezoek voor een aantal dagen per jaar.**
De provincie zet actief in op jongeren en jonge talenten om hen meer te boeien en aan Brabant te binden. Het is belangrijk om het imago van Brabant als aantrekkelijke cultuurregio voor jonge doelgroepen te versterken. Het college start een pilot om het museumbezoek in Brabant te stimuleren. Tijdens de pilot wordt een aantal momenten bepaald waarop Brabanders gratis enkele (nader te bepalen) musea kunnen bezoeken. Op basis van de pilot wordt nagegaan wat in brede zin de positieve effecten zijn voor de Brabantse culturele infrastructuur.
- **Alleen investeren in erfgoedcomplexen als er een gedragen toekomstperspectief is.**
Ten aanzien van erfgoedcomplexen

ontwikkelt het college een nieuw beleidskader. Dit om scherpere keuzen te kunnen maken over welke gezichtsbepalende complexen van cultuurhistorische waarde men wil behouden door eigen-tijdse herbestemming. Op basis van een onderbouwde selectie, komt het college tot meer gerichte publiek-private investeringen. Het college wil alleen investeren als er een gedragen toekomstperspectief is. Met andere woorden: er moet markt voor zijn.

- **Leegstand benutten voor toerisme en werkgelegenheid.**

Veranderend ruimtegebruik en nieuwe vormen van economie zorgen daarnaast voor vrijkomend vastgoed. De leegstand neemt toe. Herbestemming wordt meer en meer ‘het nieuwe bouwen’. Het college start een revolverend Leisure investeringsfonds waarbij ze door middel van voorfinanciering op vernieuwende en duurzame wijze het aantal overnachtingsplaatsen voor ‘short-stay visits’ in Brabant vergroten. Daarmee creëert het college meer banen in de bouw.

ANALYSE

De provincie Noord-Brabant wil met name investeren in haar monumenten als er ‘een markt voor is’. Voor veel (leegstaand) religieus, industrieel en agrarisch erfgoed betekent dit slecht nieuws. Het college wil de provincie aantrekkelijk houden voor jonge doelgroepen en zet daar cultuur en festivals voor in. Men verwacht veel van nieuwe verbindingen tussen onderwijs, technologie en cultuur. De provincie schept ruimte en (financiële) steun voor experimenten en pilotprojecten. Noord-Brabant afficheert zich graag met het begrip ‘innovatie’. Erfgoed kan dit verhaal van de provincie uitdragen, met name wanneer er een historische connectie is met technologische ontwikkeling en innovatie. Erfgoed en toerisme is een bekende en veel gebezigde combinatie in beleidsvisies, ook in Brabant: met het Leisure investeringsfonds biedt de provincie mogelijkheden om (monumentaal) vastgoed te herbestemmen voor toeristische functies.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE LIMBURG

COALITIEAKKOORD IN LIMBURG BEREIKEN WE MEER!

22 april 2015

“Het akkoord is gebaseerd op vier uitgangspunten: economische structuurversterking kan niet zonder een krachtige sociale agenda en omgekeerd; het denken én handelen vanuit een grensoverschrijdend perspectief; ruim baan geven aan die initiatieven van de Limburgse burger, de organisatie, de ondernemer en al onze partners, die Limburg welvarender, socialer en duurzamer maken; een zakelijke financiële investeringsstrategie met oog voor efficiency en effectiviteit.”

11

Coalitiepartijen

CDA
VVD
SP
D66

Zetelverdeling

Ger Koopmans (CDA)
Patrick van der Broeck (CDA)
Twan Beurskens (VVD)
Daan Prevoo (SP)
Marleen van Rijsbergen (SP)
Hans Teunissen (D66)
Eric Geurts (PvdA)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Ger Koopmans (CDA)

Budget

intensivering van
€ 16 miljoen voor cultuur
(jaarlijks € 4 miljoen)
en € 10 miljoen
voor monumenten
(jaarlijks € 2,5 miljoen)

CULTUUR & ERFGOED:

- Geen bezuiniging op cultuur.
- Nadruk op euregionale en internationale samenwerking.
- Inzetten op belevings-, zingevings- en stiltetoerisme met verbinden van cultuur, erfgoed, natuur, landschap en landbouw.
- Actief verbindingen leggen cultuur en erfgoed met toerisme en recreatie, natuur, landbouw of sport, gezondheid en economie.

Limburg ziet zichzelf als meest internationale provincie van Nederland. Vanuit sociaal-culturele optiek ligt de euregionale en internationale samenwerking voor de hand. Er zijn veel contacten over de grens en vanuit het culturele veld zelfs mondiaal, denk aan bijvoorbeeld de film- en de creatieve industrie. De komende jaren wil het college een forse impuls in grensoverschrijdend denken én handelen.

Limburg is een cultuurrijke provincie met veel monumenten, evenementen, kunst en cultuur. Het college wil dit de komende jaren behouden en uitbouwen. Hier zijn o.a. met de combinatie van landbouw, mijnhistorie en erfgoed win-win situaties te creëren en liggen er voor creatieve ondernemers kansen om nieuwe kleinschalig agrarische of toeristisch-recreatieve functies te combineren met het monumentale karakter. Het college laat zich in haar beleid inspireren door de aanbevelingen van de Commissie Homburg inzake het Limburgs industrieel erfgoed, de mijngeschiedenis en het manifest voor Limburgs Erfgoed.

Om te investeren in belevings-, zingevings- en stiltetoerisme stimuleert de provincie alternatieve bestemmingen en nieuwe concepten voor leegstaande monumentale panden en boerderijen, industriecomplexen en natuurlijk erfgoed.

- Budget Maastricht Culturele Hoofdstad.

Nu Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 wordt, worden de voor Maastricht Culturele Hoofdstad gereserveerde middelen ingezet voor de cofinanciering van projecten die een positief effect hebben op de ontwikkeling van de creatieve industrie, de vrijetijdseconomie, toerisme en recreatie met een accent op Maastricht en Zuid-Limburg.

Daarnaast bieden Europese programma's en fondsen de mogelijkheid om provinciale ambities te verbinden aan doelstellingen op EU-niveau en gezamenlijke projecten te realiseren, met partners in de provincie en over de grens. Dat betekent aan de ene kant dat voor het verwezenlijken van de eigen provinciale ambities extra financiering kan worden gegenereerd uit die fondsen. Aan de andere kant worden reguliere beleidsmiddelen ingezet als provinciale cofinanciering van EU-middelen.

- Aanspraak maken op een substantieel deel van de rijksmiddelen voor de impuls muziekonderwijs. In bredere zin is daarbij ook cultuureducatie van belang.
- Nieuwe ideeën stimuleren voor groter publieksbereik, nieuwe niches, dwarsverbanden
- Lobby voor minimaal één rijksmuseum in Limburg.
- Haalbaarheid onderzoeken van één gratis museumdag per maand bij de provinciale en/of gemeentelijke musea.

ANALYSE

De internationale en gemeenschappelijke identiteit van Limburg als historische entiteit verruimt de financieringsstromen voor de instandhouding van het lokale erfgoed. Op dit vlak zijn al veel stappen gemaakt, maar met minder geld uit Den Haag lijken Brussel en Aken steeds aantrekkelijkere financieringspartners te worden. De instandhouding van monumenten kan haast niet los gezien worden van de kwaliteiten van het Limburgse landschap, zowel vanuit toeristisch oogpunt als vanuit de verbetering van de eigen woon- en werkomgeving. De vrijetijdseconomie is een belangrijke motor voor investeringen in cultuur en erfgoed, maar cultuurmonumenten die minder makkelijk 'te beleven zijn' dreigen op weinig politieke steun te kunnen rekenen. Met het budget dat gereserveerd was voor Maastricht Culturele Hoofdstad, krijgt nu niet alleen de Maastrichtse cultuursector een boost, maar die van heel Zuid-Limburg. Beleving en aandacht voor het gebouwde erfgoed mag hier uiteraard niet in ontbreken.

SAMENVATTING & ANALYSE PER PROVINCIE ZEELAND

COALITIEAKKOORD KRACHTEN BUNDELEN. PERSPECTIEF VOOR ZEELAND

3 juli 2015

“De provincie Zeeland staat voor forse financiële uitdagingen door dalende inkomsten, o.a. vanwege kortingen op het provinciefonds, afname van dividenden en door tegenvallers. Allereerst wordt er financieel evenwicht gecreeërd tussen inkomsten en uitgaven. Daar waar ruimte is voor extra investeringen wordt voornamelijk ingezet op simulering van economische ontwikkeling, waarbij innovatiekracht en vestigingsklimaat centraal staan.”

12

Coalitiepartijen

CDA
VVD
PvdA
SGP

Zetelverdeling

Jo-Annes de Bat (CDA)
Carla Schönknecht (VVD)
Harry van der Maas (SGP)
Ben de Reu (PvdA)

Portefeuillehouder cultuur & erfgoed

Ben de Reu

Budget

in de overgangperiode
2015-2016 is 1 miljoen euro
extra vrijgemaakt om te
investeren in het thema
Cultuur en Samenleving

CULTUUR & ERFGOED:

- Een gevarieerd en gespreid aanbod dat uitgaat van de Zeeuwse identiteit.
- Cultuur en erfgoed dat bijdraagt aan het vestigingsklimaat en economische meerwaarde levert.

Het is nodig om kenniswerkers, inwoners, ondernemers, investeerders, studenten en toeristen te interesseren voor Zeeland. Verder vraagt werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat ook om samenhang met andere thema's uit de begrotingsprogramma's, zoals evenwichtige samenstelling van de bevolking, mobiliteit en bereikbaarheid, aantrekkelijke woon- en leefomgeving, beschikbaarheid en bundeling van voorzieningen met kwaliteit, goede bereikbare zorg en aantrekkelijke toegankelijke natuur, landschap en cultuur(historie)

- Specifieke aandacht voor de relatie tussen cultuur en Zeeuwse jongeren.
- Nieuwe functies voor beeldbepalende rijksmonumenten.

Zeeland wordt met regelmaat geconfronteerd met vraagstukken rond het gebruik van beeldbepalende rijksmonumenten. Vaak zijn er wel gebruiksfuncties, maar is er een financieel probleem en/of zijn er planologische belemmeringen. De Provincie gaat na hoe een bijdrage kan worden geleverd zodat voor dergelijke gebouwen een herbestemming wordt gevonden.

- Stimuleren van samenwerking tussen Zeeuwse musea.

De provincie heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de initiatieven van het Watersnoodmuseum om zich te ontwikkelen tot een kenniscentrum voor waterveiligheid. Het Zeeuws Archief beheert de oudere provinciale archieven. De overeenkomst eindigt per 1 januari 2017. Vooruitlopend daarop wordt bekeken of en hoe het beheer beter en efficiënter kan.

Bij het formuleren van het cultuurbeleid gelden de uitgangspunten uit de startnota cultuur:

- omgevingsbewust
- verantwoordelijkheid
- investeren in samenhang en (financiële) samenwerking
- digital ontsluiting cultuurhistorie (Zeeuwse Ankers)

In de lopende cultuurnota is tot en met 2016 de provinciale rol vastgelegd op het

terrein van erfgoed, festivals, cultuureducatie, monumenten en regio-arrangementen. De uitvoering daarvan staat voor die periode niet ter discussie, maar voor de jaren na 2016 is de inzet op cultuur onderdeel van de algehele heroverweging op opgaven, taken en budgetten.

ANALYSE

De coalitiepartijen koesteren de Zeeuwse cultuur. Het nieuwe college gaat uit van de identiteit, kracht en kwaliteiten van de provincie als sterk onderdeel van een dynamisch Vlaams-Nederlands Deltagebied. Een belangrijk deel van de identiteit ligt verankerd in het Zeeuwse erfgoed. De Provincie maakt zich sterk voor het behouden, benutten en (digitaal) ontsluiten van de waardevolle elementen daarvan.

De Provincie ziet kruisbestuiving tussen industrie, voedselproductie, natuur, recreatie en cultuur als motor voor de regionale ontwikkeling. De kwaliteiten van de bijzondere woon- en leefomgeving in Zeeland kunnen nog beter worden uitgedragen. In het verlengde hiervan ligt de wens om de Zeeuwse identiteit meer tastbaar en beleefbaar te maken. Het college wil hierbij aansluiten bij nieuwe maatschappelijke trends zoals het zorgtoerisme en de gezondheidseconomie. Hier liggen enkele van de spaarzame kansen voor de erfgoedsector in Zeeland: nieuwe herbestemmingsconcepten voor leegstaande monumenten kunnen gevonden worden door de exploitatie te verbinden met deze nieuwe behoeften, zoals health- en wellnessfaciliteiten, buitenrecreatie en duurzame voedselproductie en consumptie.

Hoewel het college het toverwoord 'cultureel ondernemerschap' niet in de mond neemt, wil men culturele instellingen stimuleren om meer eigen inkomsten te genereren. Het college wil hiervoor de subsidieverordeningen gaan aanpassen. Deze opgelegde verruiming van de commerciële mogelijkheden is noodzakelijk om het achterwege blijven van de indexering van de subsidies met ingang van 2016 te kunnen opvangen.

COLOFON

juli 2015

Deze publicatie is een uitgave van Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) en Kunsten '92.

Teksten

Jephta Dullaart
FIM
Maria Lamslag
Kunsten '92

FIM

**Federatie
Instandhouding
Monumenten**
www.fimnederland.nl
info@fimnederland.nl

Kunsten '92

**Vereniging voor
kunst, cultuur en
erfgoed**
www.kunsten92.nl
info@kunsten92.nl

Ontwerp

www.studio026.nl

EIGEN
WAARDE

&

EEN
ANALYSE
VAN DE
POSITIE VAN
CULTUR&
ERFGOED
IN DE
PROVINCIALE
COALITIE
AKKORDEN
2015-2019

MEE
WAARDE